

L'encalçador de somnis

JOSEP PASTELLS

Què hi fa com ens veuen els altres si l'únic que compta és com som en el nostre interior? I què hi fa el temps si cadascú crea el seu univers a mida, i viatja segons la seva voluntat i corregeix amb paciència i passió les escenes imperfectes? Aquestes dues frases, en realitat pensaments, del protagonista de la darrera novel·la de Vicenç Pagès Jordà donen una idea força aproximada del tarannà d'H., un peculiar carter de mitjana edat que s'instal·la clandestinament a la casa dels seus veïns quan aquests marxen de vacances. El lector no pot estar segur que H. sigui l'Horaci de la primera novel·la de Pagès, publicada el 1995 i reeditada a finals del 2016, però tampoc no trobarà res que descarti aquesta possibilitat. El Robinson urbà de mitjana edat que cerca la felicitat més en el ser que no pas en el tenir, l'home que es replega, es retira, va cap endintre i només vol que el deixin en pau, podria ser perfectament aquell estudiant universitari que un quart de segle enrere va passar un feliç dia en batí, un fantàstic dia no fent. Especulacions a banda, la novel·la aquí ressenyada presenta diferències notables amb les obres anteriors de l'autor. La manca de paràmetres d'espai i temps, i les quasi inexistent referències a la vida quotidiana mostren la voluntat de cercar l'essència d'un per-

sonatge que viu desconnectat del món: quan deixa de treballar, H. no fa gaire res i mira cap al seu interior; només li interessa el que té dins el cap.

La seva insòlita Operació Comando li permet explorar la casa dels veïns mentre s'explora ell mateix i, com un vell sioux, deixa de veure les coses tal com les havia vist fins llavors i assolix una comprensió directa del món com una complexa xarxa d'intercanvis d'energia. En realitat, H. fa cas d'un antic consell de la mare: «Segueix el teu somni fins al final». Per això decideix estimar el llit sobre totes les coses. Un llit flotant, més còmode i estable que una catifa màgica, més silenciós i manejable que un coet, amb què es desplaça cap a on ell desitja, amb la companyia que ell tria, i se sent protegit dels imprevistos i les adversitats. H. redueix les possibilitats domèstiques al mínim. No té cap afició, cap vici, cap esplai tret de jaure en posicions variables (nàufrag, fetal, Ramsès, horitzontal, en forma de cadira...), però sempre que vol es transforma en el Carter Emascarat, deixa fora de combat els delinqüents amb la seva bossa de cartes a prova de cops, firma les seves gestes amb un didal tacat de tinta, és un heroi. No li cal aixecar-se del llit flotant perquè tot hi succeeix alhora; records, desitjos i somnis el situen allà on vol, lluny de la música invasora i dels viat-

PAGÈS JORDÀ, Vicenç

Robinson

Editorial Empúries
Barcelona, 2017. 183 p.

gers banals, aliè a les expulsions que han marcat la seva vida fora del llit. Potser sí que és un Robinson Pallús, com el defineix l'advocada d'ofici que acaba defensant-lo, però també és un Artista sense Obra. No pas com Pagès, que sense renunciar a l'humor i el sarcasme ha creat una novel·la profunda i eficaç en què la imaginació es revela com la millor arma per sobreviure.

Un destí sorprenent del retaule major

JOAN SALA

Sant Andreu de Socarrats és una petita església romànica, amb reformes d'èpoques posteriors, situada al peu de la serra de Sant Miquel del Mont, dins el municipi de la Vall de Bianya, i a prop del nucli de Llocalou. Havia estat una parròquia rural fins a finals del segle xvi, que passà a dependre, com a sufragània, de Sant Joan les Fonts. Actualment depèn de la parròquia de la Canya.

Josep Murlà, l'autor d'aquesta nova monografia, és, sense cap mena de

dubte, un dels historiadors més prolífics de les comarques gironines. Els seus estudis estan sempre profusament documentats, amb notes a peu de pàgina amb què amplia la informació (ja per si prou extensa) i dona fe de la bibliografia que ha consultat (i ben segur que ha estudiat totes les referències que s'han escrit sobre el tema que tracta). Ens il·lustra com sant Andreu va ser el titular de moltes esglésies antigues de la diòcesi gironina, la majoria de les quals, afirma, es van bastir abans de l'any 1000. Encara que la consagra-

ció d'aquest temple és de l'any 1117, era successor d'un d'anterior, del qual es coneix un capitell que confirmaria el que diu l'autor: que el temple devia ser visigòtic.

Murlà documenta l'evolució del temple al llarg dels segles, amb les seves principals vicissituds. Ha repassat les visites dels bisbes i dels seus representants, visites en què es detallen els objectes litúrgics i també les mancances que s'hi detecten, quasi sempre importants pel fet de tractar-se d'una parròquia amb pocs recursos, donada

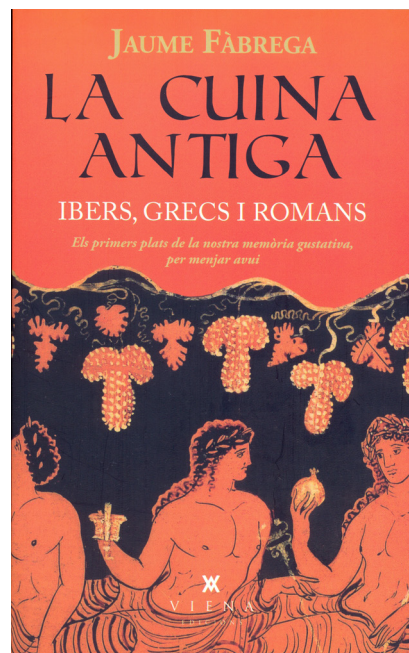
Les antigues receptes de l'Homo Coquens

DANI VIVERN

De passar gana a ostentar colesterol, la postveritat gastronòmica resultant ha farcit el mercat editorial amb una *mise en place* de llibre d'autor, sovint només *ad maiorem gloriam* del coc que el signa. Queden lluny *El que hem menjat*, de Pla, i alguns textos igualment memorables de Nèstor Luján. Però entre tant d'encenall per a fogons trobem obres molt dignes, que s'allunyen de l'oportunisme comercial associat a la bona taula. *La cuina antiga*, de Jaume Fàbrega, va molt més enllà del que pregona la faixa de paper publicitària: «Esmorza com un neandertal, dina com un ilerget i sopa com un patrici romà». Aquesta obra té unes bases i un abast de proporcions molt més lloables. Com a professor universitari de gastronomia, periodista, escriptor i historiador, l'extensa experiència de Fàbrega (demostrada i reconeguda amb desenes de publicacions i premis internacionals) el duu un cop més a divulgar coneixements especialitzats sense caure en la pedanteria ni en els tecnicismes. I això que no s'està de donar moltes dades. Això sí, ben triades i servides. Les basa en estudis antropològics, filològics, arqueològics i de molts altres camps de recerca, i hi basteix uns textos introductoris (n'hi ha per a cadascun dels blocs etnoculturals que tracta) per emmarcar

les receptes i preparacions corresponents. Els pròlegs d'Eudald Carbonell, Enriqueta Pous, Marta Santos i Mario Zucchitello perfilen encara més l'àmbit acadèmic des del qual Fàbrega emprèn aquesta recerca.

El llibre, és clar, no aspira a l'exactitud exigible a una fitxa tècnica culinària professional. No pretén reproduir fidelment uns plats dels quals comptem, com a molt, amb descripcions literàries més o menys acurades, com en el cas de la cuina romana. Però aquest hàndicap és superat pel sincretisme cultural, l'amenitat i el sentit comú amb què l'autor ens ha acostumat sempre a entendre la cuina. Amb tot aquest bagatge, l'entreteniment, la curiositat i fins i tot la reflexió sociològica i antropològica queden plenament satisfets per a tothom que hi busqui la seva parcel·la d'interès. Quan alguns, per deformació professional, pensàvem que la definició de persona com a *Homo loquens*, per la seva telicitat, superava la d'*Homo sapiens* en precisió descriptiva, Fàbrega ens sorprèn agradablement citant el biòleg Faustino Cordón, que afirma que «la paraula es va originar a partir de l'activitat culinària». Ens hauríem de definir, doncs, com a *Homo coquens*? Per als que preferim la solidesa estructuralista d'un Lévi-Strauss a la desconstrucció propugnada per Derrida, i

FÀBREGA, Jaume
La cuina antiga.
Ibers, grecs i romans
Viena Edicions
Barcelona, 2017. 208 p.

avui tan en voga a les cuines, aquesta mirada a receptes del passat (algunes encara ben vives) és reconfortant. Físicament i mentalment.

la petita feligresia. L'obra reproduueix fotografies antigues de l'exterior del temple i també de l'interior, que mostren els retaules barrocs, i imatges actuals de les diverses restauracions. També hi ha un seguit de dibuixos del temple fets per diversos pintors, majoritàriament olotins. Però el fet més sorprenent és el destí que ha tingut el retaule major: a principis del segle xx el van desmuntar, i la persona que el va comprar se'l va endur a l'Argentina. Al cap d'uns anys, va ingressar al museu Pasado Cuyano de la ciutat de Men-

doza, on s'exposa. La febre iconoclasta del 1936 va esborrar tots els altres elements ornamentals del temple.

MURLÀ I GIRALT, Josep
Sant Andreu de Socarrats
(Vall de Bianya)
Més de nou-cents
anys d'història

Ajuntament de la Vall de Bianya
Olot, 2017. 124 p.

